

EKSAMENSSEKRETARIATET

KJEMI, 3KJ

AF 3361
Bokmål

7. juni 1994

Studieretning for allmenne fag VK II

Eksamsenstid:
5 timerOppgaven har
4 tekstsider.Hjelpemidler:
Lommeregner
"Tabeller i kjemi for den videregående skolen"Andre opplysninger:
Alle svar skal grunngis. Formler og reaksjonlikninger skal du ta med der det er naturlig i forklaringer og som grunnlag for regneoppgaver.

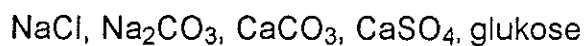

OPPGAVE 1

- a) Skriv formelen for
1) natriumsulfid	2) kalsiumklorid
3) blyacetat	4) kalsiumdihydrogenfosfat
- b) Rododendron er en plante som krever sur jord. Derfor selger blomsterhandleren pakninger med ammoniumsulfat som skal blandes ut i vannet når plantene skal vannes. Hvorfor vil en slik behandling føre til at pH holder seg på den sure siden?
- c) I skolelaboratoriet skal en elev utføre følgende oppgaver:
- 1) Undersøke om innholdet i en flaske er metanol eller etanol.
  - 2) Undersøke om en metallegering inneholder sølv.
  - 3) Undersøke om en vannklar saft ved en misforståelse er tilsatt giftig blyacetat.

Forklar hvordan eleven kan gå fram for å utføre undersøkelsene.

- d) En pulverblanding kan inneholde ett eller flere av stoffene

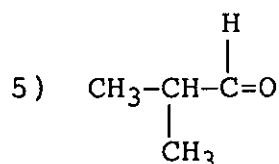
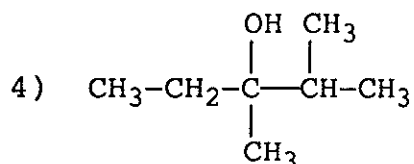
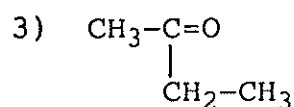
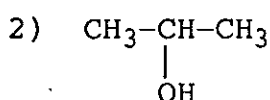
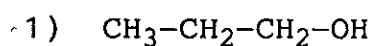
En prøve av dette pulveret røres ut i vann, og stoff som ikke løser seg, filtreres fra.

Den faste resten tilsettes saltsyre helt til all gassutvikling har opphørt. Vi sitter da fortsatt igjen med et bunnfall.

- 1) Hva kan du etter dette si at pulverblandingen må inneholde?
- 2) Hvordan vil du gå fram for å avgjøre hva annet pulverblandingen eventuelt inneholder?

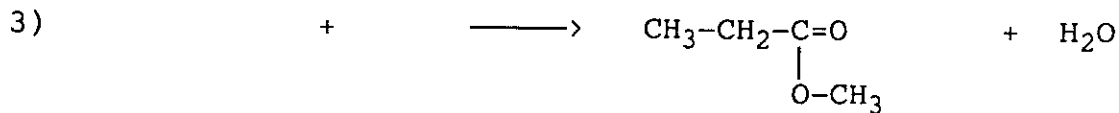
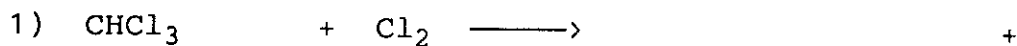
OPPGAVE 2

- a) Skriv det systematiske navnet på

- b) 1) Hvilke av forbindelsene i a er isomerer, og hvilken form for isomeri er det da tale om?
- 2) Forklar om det blir noen reaksjon når hvert av stoffene i a) varmes forsiktig opp sammen med en sur løsning av $\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$.

c) Fullfør reaksjonslikningene

d) 3,21 g av en gass A har et volum på 1,71 dm³ ved STP. Vi analyserer gassen og finner at den består av 85,6% karbon og 14,4% hydrogen.

1) Bestem molekylformelen til A.

I en syrekatalysert reaksjon med vann gir gassen A et nytt stoff B. Vi oksiderer B til stoffet C, som gir et oransje bunnfall med 2,4 - dinitrofenylhydrazin. Stoffet C reagerer med Fehlings væske.

2) Skriv formelen og navnene på A, B og C.

OPPGAVE 3

a) Forklar hva vi mener med en basisk løsning.

b) Vi løser disse stoffene i vann i hvert sitt reagensglass:

1) N_2 2) NH_3 3) NaNO_3 4) NH_4Cl 5) KCN

I hvilke glass vil vi få en basisk løsning?

c) Beregn pH i

1) 0,01 M HNO_3 2) En mettet løsning av $\text{Fe}(\text{OH})_2$

3) En blanding av 150 cm³ 0,20 M CH_3COOH og 60 cm³ 0,50 M KOH

d) Aminet adrenalin, $C_9H_{13}O_3N$, er en svak organisk base som kan ta opp ett proton. Adrenalinet løser seg dårlig i vann, men lett i syre. En uren prøve av adrenalin med masse 0,700 g ble løst i $40,0 \text{ cm}^3$ 0,100 M saltsyre. Løsningen ble deretter titrert til ekvivalenspunktet med $8,20 \text{ cm}^3$ 0,100 M NaOH.

- 1) Hvorfor titrerer vi ikke adrenalin direkte mot saltsyre?
- 2) Bestem masseprosenten av adrenalin i prøven.

OPPGAVE 4

a) Skriv navn på

- 1) Fe_2O_3 2) $Fe(OH)_2$ 3) FeS 4) $FeCl_3$

b) Hvor mye jern kan vi maksimalt framstille av 1000 kg Fe_2O_3 ?

c) Beskriv kort framstillingsmetoden for jern.

d) Når kroppen vår har jernmangel, kan vi bøte på denne tilstanden ved å tilføre kroppen ekstra jernioner i form av tabletter med $FeSO_4$. For å bestemme jerninnholdet i en slik tablett med masse 0,350 g, løser vi den i overskudd av 3M svovelsyre. Organisk fyllstoff som ikke løser seg, filtrerer vi fra. Løsningen varmes og titreres med standardløsning 0,0200 M kaliumpermanganat. Forbruket var $10,74 \text{ cm}^3$.

- 1) Vis hvordan du kommer fram til en balansert reaksjonslikning for titreringen.
- 2) Hvordan bestemmer vi ekvivalenspunktet i titreringen?
- 3) Beregn massen av Fe^{2+} og masseprosenten av $FeSO_4$ i tablett.

KJEMI, 3KJ

AF 3361
Nynorsk

7. juni 1994

Studieretning for allmenne fag VK II

Eksamenstid:
5 timar

Oppgåva har
4 tekstsider.

Hjelpemiddel:
Lommereknar
"Tabellar i kjemi for den vidaregåande skulen"

Andre opplysningar:
Du skal grunngi alle svar. Formlar og reaksjonlikningar skal du ta med der det er naturleg i forklaringar og som grunnlag for rekneoppgåver.

OPPGÅVE 1

a) Skriv formelen for

1) natriumsulfid	2) kalsiumklorid
3) blyacetat	4) kalsiumdihydrogenfosfat

b) Rododendron er ei plante som krev sur jord. Difor sel blomsterhandlaren pakningar med ammoniumsulfat som skal blandast ut i vatnet når plantene skal vatnast. Kvifor vil ei slik behandling føra til at pH held seg på den sure sida?

c) I skulelaboratoriet skal ein elev gjera desse oppgåvene:

- 1) Finna ut om innhaldet i ei flaske er metanol eller etanol.
- 2) Finna ut om det er sølv i ei metallegering.
- 3) Finna ut om ei vassklar saft ved ei misforståing er tilsett giftig blyacetat.

Forklar korleis eleven kan gå fram for å finna ut desse tinga.

d) Ei pulverblanding kan innehalda eitt eller fleire av stoffa

NaCl, Na₂CO₃, CaCO₃, CaSO₄, glukose

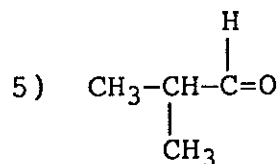
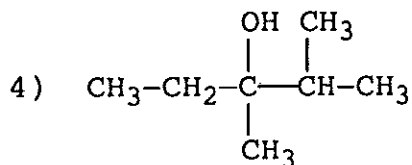
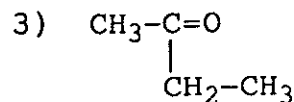
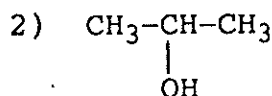
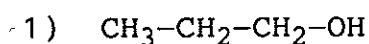
Ei prøve av dette pulveret rører vi ut i vatn, og stoff som ikkje løyser seg, filtrerer vi frå.

Den faste resten tilset vi saltsyre heilt til all gassutvikling er slutt. Då har vi framleis att eit botnfall.

- 1) Kva kan du etter dette seia at pulverblandinga må innehalda?
- 2) Korleis vil du gå fram for å avgjera kva slags andre ting det eventuelt kan vera i denne pulverblandinga?

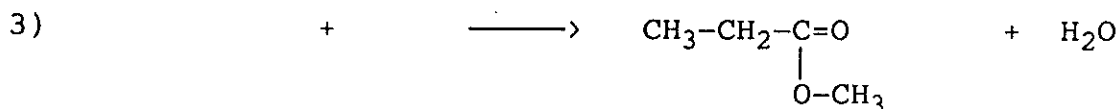
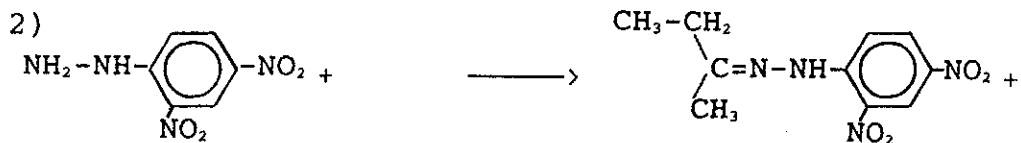
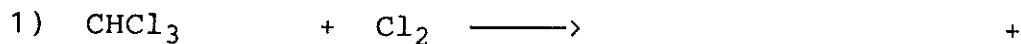
OPPGÅVE 2

a) Skriv det systematiske namnet på

- b) 1) Kva for nokre av sambindingane i a er isomerar, og kva slags isomeri er det då tale om?
- 2) Forklar om det blir nokon reaksjon når vi varmar kvart av stoffa i a) forsiktig opp saman med ein sur løysning av K₂Cr₂O₇.

c) Fullfør reaksjonslikningene

d) 3,21 g av ein gass A har eit volum på 1,71 dm³ ved STP. Vi analyserer gassen og finn ut at han er samansett av 85,6 % karbon og 14,4 % hydrogen.

1) Finn molekylformelen til A.

I ein syrekatalysert reaksjon med vatn gir gassen A eit nytt stoff B. Vi oksiderer B til stoffet C, som gir eit oransje botnfall med 2,4-dinitrofenylhydrazin. Stoffet C reagerer ikkje med Fehlings væske.

2) Skriv formelen og namna på A, B og C.

OPPGÅVE 3

a) Forklar kva vi meiner med ein basisk løysning.

b) Vi løysar desse stoffa i vatn i kvart sitt reagensglas:

1) N₂   2) NH₃   3) NaNO₃   4) NH₄Cl   5) KCN

I kva for nokre glas får vi ein basisk løysning?

- c) Rekn ut pH i
- 1) 0,01 M HNO_3
  - 2) Ein metta løysning av $\text{Fe}(\text{OH})_2$
  - 3) Ei blanding av 150 cm^3 0,20 M CH_3COOH og 60 cm^3 0,50 M KOH
- d) Aminet adrenalin, $\text{C}_9\text{H}_{13}\text{O}_3\text{N}$, er ein veik organisk base som kan ta opp eitt proton. Adrenalin løyser seg dårleg i vatn, men lett i syre. Ei urein prøve av adrenalin med massen 0,700 g vart løyst i 40,0 cm^3 0,100 M saltsyre. Løysningen vart deretter titrert til ekvivalenspunktet med 8,20 cm^3 0,100 M NaOH .
- 1) Kvifor titrerer vi ikkje adrenalin direkte mot saltsyre?
  - 2) Finn masseprosenten av adrenalin i prøva.

OPPGÅVE 4

- a) Skriv namn på
- 1) Fe_2O_3
  - 2) $\text{Fe}(\text{OH})_2$
  - 3) FeS
  - 4) FeCl_3
- b) Kor mykje jern kan vi maksimalt laga av 1000 kg Fe_2O_3 ?
- c) Fortel kort om framstillingsmetoden for jern.
- d) Når kroppen vår har jernmangel, kan vi bøta på denne tilstanden ved å tilføra kroppen ekstra jernion gjennom tablettar med FeSO_4 . Vi vil finna ut kor mykje jern det er i ein slik tablett med massen 0,350 g, og løyser tablettan i eit overskot av 3 M svovelsyre. Organisk fyllstoff som ikkje løyser seg, filtrerer vi frå. Løysningen varmast og titrerast med standardløysning 0,0200 M kaliumpermanganat. Forbruket var 10,74 cm^3 .
- 1) Vis korleis du kjem fram til ei balansert reaksjonslikning for titreringa.
  - 2) Korleis finn vi ekvivalenspunktet i titreringa?
  - 3) Rekn ut massen av Fe^{2+} og masseprosenten av FeSO_4 i tablettan.